

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

© Шафієва Л. Г., 2014

Інноваційний розвиток промислового підприємства в сучасних умовах — це невід’ємна частина його основної діяльності, оскільки сприяє підвищенню рівня конкурентоспроможності продукції і підприємства в цілому. Останнє, у свою чергу, відображається на показниках прибутку і ефективності виробництва. Проте українська економіка несе в собі спадщину планово-адміністративної економіки, в якій важлива роль впровадження інновацій відводилася тільки в перспективних галузях.

Керівники багатьох підприємств, організацій і фірм досі не усвідомлюють першочерговість науково-технічного розвитку своїх об’єктів і не надають великого значення підвищенню якості продукції і послуг, віддаючи перевагу економії на витратах як способу максимізації прибутку. Це відразу знижує адаптивність промислових підприємств до змін в зовнішньому середовищі і робить їх неконкурентоздатними в середньостроковому і довгостроковому періодах.

Досвід промислово розвинених країн показує, що роль інновацій в економіці велика. Вони як прояв НТП допомагають змінювати і удосконалювати не лише товари і послуги, але і систему управління підприємствами, приводячи її у відповідність з вимогами сучасного середовища. Таким чином, інновації на підприємстві виступають формою прояву науково-технічного прогресу на мікрорівні. Ефективність інноваційного(науково-технічного) розвитку підприємства визначається виходячи із співвідношення ефекту і витрат, що сформували його. Витрати на вдосконалення технології і організації виробництва впливають на нормативи трудомісткості, витрати матеріалу і продуктивність устаткування, що кінець кінцем відбивається на собівартості продукції. Планування витрат на вдосконалення технології полягає у визначенні величин приросту цих витрат, що забезпечують бажані прирости значень вказаних нормативів. Ефективність — відносна величина, яка вимірюється в частках одиниці або у відсотках і яка характеризує результат понесених витрат. Критерієм ефективності виступає максимізація ефекту (прибутку) при заданих витратах або мінімізація витрат (витрат виробництва) на досягнення заданого ефекту [2].

Вітчизняні підприємства в умовах спаду виробництва в період економічних реформ зіткнулися з серйозною проблемою в області інноваційного розвитку. Основні складнощі були викликані відмовою у фінансуванні НДДКР з боку держави, що призвело до тимчасового заморожування цього виду діяльності на підприємствах.

Перехід підприємств на самофінансування, залучення інвестицій великих міжнародних організацій дали новий поштовх інноваційній діяльності підприємств. Крім того, керівники промислових підприємств усвідомили що стратегічне планування в області інновацій — це засадничий елемент підвищення ефективності діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання. У зв’язку з цим частина внутрішніх інвестицій стала спрямовуватися на інноваційний розвиток підприємства.

Інновації, проте, вимагають не лише значних інвестицій, але і ефективного управління з метою отримання позитивного результату від їх застосування. Щоб організувати процес управління інноваціями на мікрорівні, необхідно вирішити наступні завдання [1]:

- привести у відповідність мету управління інноваціями з метою функціонування підприємства в цілому (наприклад розробка якісно нового товару для захоплення певного сегменту ринку);
- виявити свої конкурентні переваги і недоліки (наприклад, кваліфікований дослідно-конструкторський персонал, але слабка інвестиційна база);
- визначити методи управління інноваціями(аналітичні, дослідно-експериментальні, прогнозування, економічні, соціально-психологічні, адміністративні та ін.);
- побудувати механізм управління інноваціями.
- Прогнозування інновацій на підприємстві є знаходженням найбільш вірогідних і перспективних шляхів розвитку в технічній області. Воно дає можливість заглянути в майбутнє і побачити, які найбільш вірогідні зміни можуть статися в області вживаної техніки і технології, а також в продукції, що випускається, і як це позначиться на конкурентоспроможності підприємства. Прогнозування інновацій

включає реалізацію трьох основних етапів: 1. встановлення об'єкту прогнозу; 2. вибір методу прогнозування (наприклад, метод екстраполяції, методи експертних оцінок, методи моделювання та ін.); 3. розробка самого прогнозу і його імовірнісна оцінка [3].

Останніми роками великого значення набула проблема системного реформування українських підприємств. Встає питання про кардинальну зміну технології виробництва, що пов'язано з інноваційною стратегією розвитку підприємств і організацій. Ефективна розробка і впровадження інновацій дозволяють підприємству успішно функціонувати у вже освоєних областях і відкривають можливості виходу на нові напрями. Особливу роль це набуває в умовах ринкової економіки, що характеризується швидкою зміною кон'юнктури і активною конкурентною боротьбою підприємств. На успіх реалізації інновацій на підприємстві впливає безліч чинників, у тому числі наявність науково-технічного потенціалу, виробничо-технічної бази, основних видів ресурсів, великих інвестицій, відповідної системи управління.

Правильне співвідношення і використання цих чинників, а також тісний взаємозв'язок через систему управління між інноваційною, виробничою і маркетинговою діяльністю підприємства призводять до позитивного результату здійснення інноваційної стратегії.

У основі формування інноваційних стратегій лежать спільні соціально-економічні цілі і інноваційні завдання підприємства. Отримання прибутку і її максимізація виступають засадничою метою підприємства в ринкових умовах. Правильно сформований портфель інноваційних стратегій сприяє раціональнішому розподілу ресурсів і, відповідно, впливає на ефективність діяльності підприємства в цілому. Проте процес розробки і впровадження інноваційної стратегії багато в чому залежить від чинників зовнішнього середовища. При стратегічному плануванні необхідно враховувати і інноваційний потенціал конкурентів, і відношення держави до інноваційної діяльності підприємств, і загальну науково-технічну, економічну, політичну і соціальну атмосферу в країні.

1. Інноваційний розвиток в Україні : наявний потенціал і ключові проблеми його реалізації. Аналітична доповідь центру Разумкова // Національна безпека і оборона. – 2009. – № 7. – С. 2–14.

2. Гаман М. В. Державне регулювання інноваційного розвитку України / М. В. Гаман. – К.: Видавництво НАДУ, 2008. – 386 с.

3. Микитюк П. П. Аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств : монографія / П. П. Микитюк. – Тернопіль: Тернограф, 2009. – 304 с.